

Zieken Triduüm op het Begijnhof

Inleiding

De ontkerkelijkheid heeft geleid tot het feit dat nu wellicht nog heel weinig mensen weten wat een “Triduüm” is. Wanneer je naar de definitie kijkt is het: een driedaagse periode van gebed en bezinning. Men gaat op een bepaalde plaats samenkomen en er zijn georganiseerde gebedsstonden voor grotere groepen mensen gedurende 3 opeenvolgende dagen. Maar als je wat dieper inzoomt kom je te weten dat er zeer veel soorten “Triduüm ’s” zijn. Enkele mogelijke Triduüm ’s die ik zo kon vinden in de online zoekmogelijkheid van de Gazet van Antwerpen¹ zijn: een Triduüm voor de H. Theresia van ’t Kind Jezus, een Triduüm voor de Gelukzalige Anna van St. Bartholomeus, Mariaal Triduüm voor de Maagd der Armen in Banneux, een Triduüm voor het Eerherstel van het Allerheiligste Sacrament etc...

Een ander Triduüm dat heel dikwijls gevierd wordt, ook nu nog, is het Paas triduüm. Dit zijn vieringen 3 dagen naeen, Witte Donderdag, Goede Vrijdag en Paaszaterdag. Nog een ander triduüm dat zeer veel voorkomt, eveneens nu nog, is een triduüm die verband houdt met de viering rond O.L. Vrouw, de verschijning in Lourdes en de H Bernadette. Door de corona perikelen is er bv. een Triduüm geannuleerd dat zou doorgaan van 11 tot 14 maart 2020 in Poperinge voor de H. Bernadette. Dus ook weer gelieerd met de verschijning van O.L. Vrouw in Lourdes. Maar het triduüm dat hier op

het begijnhof plaats vond in het verleden was een Zieken Triduüm.

Wat is een Zieken Triduüm?

Dan moeten we 94 jaar teruggaan om het begin hiervan te leren kennen. In Bloemendaal, een gemeente in Noord-Holland dicht bij Haarlem, was er een Pastoor, Laurentius Willenborg, die een actie opstartte om wereldwijd het “Wereld Ziekenapostolaat” te stichten.² Deze vereniging bestaat nu trouwens nog en er vinden nog altijd diverse activiteiten plaats over de ganse wereld.

1 - Pastoor L. Willenborg

¹Online zoekmogelijkheid dagblad “Gazet van Antwerpen”

² Tijdschrift “Ons Bloemendaal” 28ste jaargang, nummer2, zomer 2004

Deze pastoor Willenborg was in 1925 op reis door Frankrijk waar hij het plaatsje Ars bezocht. Daar kwam hij in contact met de verering voor de H. Pastoor van Ars. Toen enige tijd later zijn moeder stierf na een lange ziekte periode, werd hij speciaal gegrepen door een tekst uit de Handelingen der Apostelen, Hfst. 5,12-16: daar staat o.a. een tekst in: "Zij brachten zieken mee..... en allen werden genezen". Hij interpreteerde dat, dat hij moest zorgen dat zieken een kerkdienst konden bijwonen en dat ze dan wellicht sneller zouden genezen. Zo startte hij in 1925 het eerste ziekentriduüm in Bloemendaal.

In een ziekentriduüm stond het lijden dus centraal. Een zieke hoefde niet per se te genezen. Zijn lijden werd aanzien zoals het lijden van Jezus Christus religieus bekeken werd; namelijk als een offer aan God. Het was dus op zich geen negatief gegeven. Het was een kruis dat een zieke waardig kon dragen om dichterbij God te komen en zo'n triduüm gaf aan hen daarbij extra morele en spirituele steun. In onze huidige tijd hebben de meesten het zeer moeilijk met een dergelijke visie.³

Men bracht dus 3 dagen na een zieken naar de kerk, met rolwagens, met auto's (die in beginperiode van het ziekentriduüm nog zeer zelden voorkwamen), zelfs in ziekenwagens met hun bed. Gedurende die 3 dagen waren er uitgebreide gebedsdiensten, sermoenen, gelegenheid tot biechten, gelegenheid tot ontvangen van H Communie etc. Dit voorbeeld is zeer snel opgevolgd op andere plaatsen: Alkmaar, Amsterdam, Hilversum, Uden, Breda. En zo ook in Turnhout. Wel kwamen er later ook meer ontspanningsmomenten bij op zo'n Triduüm's was het ook een feest van herkenning, blij elkaar na een jaar terug te kunnen zien, soms ook met kerkkoren, muziek en voordrachtskunstenaars die zorgden voor een plezierige onderbreking. In Bloemendaal waren er soms tot 250 deelnemers las ik. Maar ook daar sloeg de ontkerkelijkheid toe en in 2004 richtte men daar het laatste zieken Triduüm in.

Misschien hieraan nog toevoegen dat er dus nog altijd triduüm 's i.v.m. allerhande thema's plaats vinden en het nu ook in de Protestantse Kerk zelfs voorkomt. Het laatste bericht dat ik nu nog vond over een Ziekentriduüm was in 1974, in Borgerhout, in de kerk van O.L. Vrouw ter Sneeuw.⁴

Eerste ziekentriduüm op het Begijnhof van Turnhout, 1927

Het Zieken Triduüm in Turnhout is dus ontstaan in de zomer van 1927. In "De Kempenaar" van 8 mei 1927 lees ik⁵ (tekst in cursief is letterlijk overgenomen, dus ik volg hun spelling, soms laat ik een deel van de tekst weg, dit geef ik aan met puntjes in de tekst): ***"Een schoon initiatief, Wij waren sinds een paar weken op de hoogte van een lofw aardig initiatief, dat onze Eerwaarde geestelijkheid genomen had ten voordeele van de zieken onzer stad..... Wat al dieproerende herinneringen brengt de kerk ons te binnen. Van dit gebouw, dat getuigen was van zulke innige gebeurtenissen van ons leven, gaat een aantrekkingskracht uit, die men maar ten volle beseft, als eene ziekte ons aan de beddesponde kluistert en ons belet deze***

³ Tekst bij tentoonstelling over 50 jaar ziekentriduüm in Begijnhof van Turnhout, zomer 2010

⁴ Online zoekmogelijkheid dagblad "Gazet van Antwerpen"

⁵ De Kempenaar 8 mei 1927

geheiligde plaats te bezoeken. Hoevele zieken zijn verlangend Godes tempel eens te kunnen bezoeken. Ingaande op dien vromen wensch van zovele kranken heeft onze geestelijkheid het initiatief genomen een Triduum in te richten voor de zieken van Turnhout in de kerk van het Begijnhof.De kranken, bijgestaan door zorgzame vrijwillige verpleegsters of verplegers zullen per auto of met eenig ander gemakkelijk vervoermiddel 's morgens thuis afgehaald worden en naar de kerk van het Begijnhof gevoerd worden om de H. Mis, de sermoenen en andere geestelijke oefeningen bij te wonen..... Zij ontvangen in de kerk zelf de eetmalen, die ieder ziekte behoeft."

Tot daar een deel van dit bericht. In een artikel dat eerder in de Begijnhofkrant verscheen⁶ lees ik dat eerste triduum doorging op 2,3 en 4 augustus 1927 en dat initiatief uitging van juffrouw Henriette Van Genechten. Zij was een gediplomeerd verpleegster en voorzitter van de Sint-Elisabethbond. Dit was een afdeling van de Turnhoutse vrouwelijke Derde Orde, die speciaal in het leven werd geroepen om in een geest van zuivere christelijke naastenliefde kosteloze ziekenverpleging te verzorgen. Eigenaardig dat in het krantenartikel toch ook niet de naam van juffrouw Van Genechten vermeld werd. Maar in die tijd was de "geestelijkheid" een soort mensen die van een hogere orde waren en het "voetvolk" dat wellicht al het werk deed werd dus niet vermeld. Bij de viering van het 50ste triduum dankte men ook de 2 gasthuiszusters en de 2 zusters van de orde in Otterstraat (zie verder meer info daarover) voor hun hulp vanaf het eerste uur.⁷

In een bericht van "De Kempenaar" dd. 19 juni 1927 laat men weten dat: *"er reeds 24 zieke mannen en 67 kranke vrouwen, dus 22 liggende zieken en 69 zittende zieken zullen deelnemen. 78 moeten er met de auto vervoerd worden en 7 met de autobrancard"*(een ziekenwagen vermoed ik).

Men vraagt voor persoonlijke hulp en als dit niet kan vraagt men om geldelijke steun. Uiteraard was dit alleen mogelijk dankzij de uitdrukkelijke steun van de begijnen. Dan was juffrouw Van Miert Grootjuffrouw van het Turnhoutse begijnhof en E.H. Brouwers was de begijnhofpastoor. Er waren dan nog 23 begijnen op het begijnhof.⁸ Men mocht vele gebouwengebruiken op het Begijnhof. De kerk was voor 3 dagen voorbehouden voor het Triduum. De begijnen weken voor hun kerkelijke diensten uit naar de Kapel van het H. Aanshijn. Ze stelden zeer bereidwillig verschillende gebouwen ter beschikking⁹: het noviciaat (nu De Meerloop), de Mermans Fundatie(nu het museum), de Infirmerie nr. 67 (nu gebouw waar Brepols Publishers haar kantoren heeft) om te gebruiken als eetzaal, verzorgingsplaatsen, rustplaatsen etc... Later was er zelfs een woning die gehuurd werd, om de materialen die men gebruikte bij het triduum, op te bergen.

⁶ Begijnhofkrant nr. 7, zomer 2004, Mia Croenen

⁷ Gazet van Antwerpen verslag over verloop van het triduum in de editie van 6 juli 1979

⁸ NB: na aug 1927 zijn er nog 8 begijnen ingetreden in het Begijnhof van Turnhout. Laatste in 1942.

⁹ Het Turnhoutse Ziekentriduum jubileert, 1957, uitgave H. Dessain? Stadsarchief Turnhout KDO 124/7, blz. 2&3

Het Eucharistisch Triduum voor Zieken TE TURNHOUT

De kranken, die bijna nooit in de gelegenheid zijn de Kerkelijke diensten bij te wonen en J. C. in zijne woning te aanbidden, hebben drie dagen bij hunnen Verlosser kunnen doorbrengen en genieten van de schoonheid der Kerkelijke liturgie.

Onze bevolking is deze week, drie dagen lang, getuigen geweest van eene zielroerende plechtigheid, die een diepen, stichtenden en blijvenden indruk heeft gemaakt op al onze inwoners. Wij bedoelen het Triduum voor zieken op het Begijnhof. Het zijn drie dagen geweest van stichting en wijding. De

Op het oxaal werd de mis gezongen door de Scola der Z. E. Paters Minderbroeders. De Eerw. Pater Longuinus begeleidde op 't orgel.

De geneesheeren Goffin en Huybrechts waren aanwezig om bij voorkomend geval geneeskundigen dienst te brengen.

2 - De Kempenaar 7 augustus 1927

Op 7 augustus verscheen er een verslag¹⁰ in "De Kempenaar" van dit eerste ziekentriduum. Ik geef hier een (verkort) verslag uit deze krant: *"Onze bevolking is deze week, drie dagen lang getuigen geweest van eene zielsroerende plechtigheid, die een diepen indruk heeft gemaakt op al onze inwoners..... De zielen hebben gejubeld in het kranke lichaam. Zoolang reeds waren ze beroofd gebleven van het onvermengd zielsgenot, dat het bijwonen der goddelijke diensten kan schenken, dewijl het hun onmogelijk was er tegenwoordig te zijn, daarom vatten zij nu gedurende deze drie dagen des te dieper de verhevenheid van het H. Misoffer, de heerlijkheid van de liturgische gezangen, nu ze dit alles weer mochten genieten..... De zieken, die zich steeds zoo verlaten en van alles beroofd gevoelen, hebben deze week gezien en gevoeld dat de H. Kerk ook hen in liefde omvat..... 108 zieken hebben de geestelijke oefeningen bijgewoond. Dinsdagmorgen begon de plechtigheid. De zieken werden afgehaald in auto's of op eene draagberrie, en vergezeld van een familielid en eene verpleegster naar de kerk van het Begijnhof gebracht..... Eene schaar liefdadige Juffrouwen, onder de leiding van Juffrouw Van Genechten (hier wordt ze dan toch eindelijk vermeld), die het diploma van Docteresse-Assistente bezit, stelden zich ten dienste der kranken, hierin bijgestaan door een groep brancardiers onder leiding van den heer Frans Peeters, en eenige dienstveerdige boyscouts onder de leiding van Mr. Slangen.*

¹⁰ De Kempenaar 7 aug 1927

3 - 1927: zicht op de zieken (richting altaar) in H. Kruiskerk; Bron: BM

Uit de kerk waren al de stoelen weggezet en toen wij ter plaatse kwamen was het voordeel der kerk ingenomen door talrijke bedden, waarin de kranken rustten, terwijl het achterst deel der tempel ingenomen was door menigvuldige gemakkelijke zetels, waarin de minderlijdenden plaats hadden genomen.

4 - 1927: zicht op de zieken (richting inkom) in H. Kruiskerk; Bron: BM

De Zeer Eerw. Heer Raeymaeckers, Pastoor-Deken hield eerst eene treffende toespraak, waarin hij de zieken hartelijk welkom wenschte in Gods tempel en hun een woord van aanmoediging zegde. Dan begon de plechtige mis opgedragen door den Eerw. Heer Deken, bijgestaan door den Z. E. Heer Pastoor van Sevendonck en den E. H. Willems onderpastoor. Dan was er een sermoen door de Pater Temmerman. Op het oxaal werd de mis gezongen door de Scola der Z. E. Paters Minderbroeders. De Zeer Eerw. Pater Longguinus begeleide op het orgel. De geneesheeren Goffin en Huybrechts waren aanwezig om bij voorkomend geval geneeskundigen dienst te brengen..... Nooit hebben we meer zielroerend schouwspel gezien. Alles gebeurde in volmaakte orde. Hier geen arbeid uitgelokt door winstbejag. Alles heeft voor richtsnoer de christelijke naastenliefde en zelfopoffering ten bate van onzer lijdende medemenschen. De verpleegsters zien we geruisloos naar den kranke snellen, als waren het zwevende engelen, die op 't minste teeken elken zieken terhulp snellen om hem de lippen te ververschen of beter in 't bed of op de zitplaats te verleggen..... Na de plechtige mis volgt de Benedictie, waarna de zieken het morgenmaal gebruiken, en eenen vrije tijd hebben. Rond de middag had in de kerk de handoplegging en de zegening van elke zieke door den priester plaats. Om alle stoornis te vermijden was het publiek's voormiddags in de kerk niet toegelaten.

AAN DE GROT, *Te midden van het Begijnhof verheft zich de prachtige grot zeer gelijkend aan die van het heiligdom te Lourdes en omgeven van heerlijke boomen en planten. 't Is hier dat dat den plechtigheid van den namiddag plaats heeft onder de bescherming van de "Behoudenis der Kranken". De grot en omgeving zijn versierd met vlaggen en wimpels der Turnhoutse kleuren. Naast de grot is een fraai altaar getimmerd..... Het H. Sacrament wordt uit de kerk herwaarts gebracht, en het plechtig lof neemt aanvang. Het publiek is tot deze plechtigheid toegelaten. Eene ontelbare volksmenigte woont dan ook deze godsdienstige oefening bij.*

De Eerw. Heer Deken nadert met het H. Sacrament tot de zieken en geeft aan elk afzonderlijk de benedictie. Terwijl met luide stem de aanroeping geschieden door den priester telkens herhaald door de schare: "Heer, wij vertrouwen U. Heer wij beminnen U. Heer heb medelijden met ons". Dit oogenblik is wel het meest treffend en het diepst roerend van geheel de plechtigheid..... Den tweeden en derden dag geschieden dezelfde oefeningen. Woensdag namiddag tijdens de plechtigheid aan de grot las de Zeer Eerw. Heer Deken de telegrammen, die in naam der zieken gezonden werden aan den Zeer Eerw. Heer Willenborg, pastoor te Bloemdaal, de inrichter van het Tridium voor de zieken; aan Z. H. den Kardinaal Aartsbisschop en aan Z. H. den Paus.

Donderdag, de laatste dag van het Tridium nochtans, werd zoo mogelijk aan de plechtigheid nog meer plechtigheid bijgezet. Mgr. Jansen, huisprelaat van Zijne H. den Paus, en oud-deken van Turnhout, die te Turnhout de ontwerper was van het Tridium, is de plechtigheden komen bijwonen en door zijne aanwezigheid de zieken komen aanmoedigen en opbeuren. Om 9 uren droeg hij in

de kerk van 't Begijnhof de plechtige mis op, bijgestaan door de Z.E. H. Raeymaeckers, Pastoor-Deken der stad, en door Z.E. H. Dierckx, pastoor der parochie van het H. Hart.....

Alles in het heilzame Triduum was doorweven met leering, betrachtig, voorbeelden, die tot geduld aanzetten. Uit al de oefeningen zijpelde overal een zoete troost die als een edele wijn de hoop begeestert om den tegenspoed te boven te komen. “

5 - 1927: eetzaal voor de zieken op het Begijnhof (in gebouw waar nu Meerloop gevestigd is, bemerk ook de 4 begijnen op de foto); Bron: BM

Ik denk dat je daarmee een mooi verslag gekregen hebt van een reporter “ter plaatse”. Gelukkig hebben we ook nog verschillende foto’s van dit eerste Triduum. Turnhout was daarmee de tweede Vlaamse stad die, na Antwerpen, een ziekentriduum inrichtte.¹¹

¹¹ Artikel in begijnhofkrant nr. 28 Zomer 2010

Tweede ziekentriduüm in Begijnhof 1928: Merkwaardige genezing.

Het succes van dit eerste Triduüm had tot gevolg dat het een begin was van een traditie die vanaf dan ieder jaar plaats vond. En inderdaad, in De Kempenaar van 8 juli 1928 is er weer een aankondiging dat er op 30 juli, 1 en 2 augustus 1928 weer een Triduüm zal doorgaan op het Begijnhof.

Men kondigt aan dat zieken ter plaatste kunnen eten (als ze moeten vervoerd worden) en indien ze middelen hebben dit zelf mogen betalen. Voor anderen is het gratis en daarvoor zullen er “Juffrouwen” in de stad rondgaan om eten te verzamelen. Men vraagt ook of er mensen zijn die armstoelen kunnen uitlenen voor die 3 dagen.

6 - 1928:zicht op de opstelling van de zieken aan de grot; Bron: BM

En op 5 augustus 1928 is er weer een verslag in De Kempenaar over dit 2de Triduüm. Er waren dan 140 zieken ingeschreven. Dit Triduüm verliep ongeveer zoals het eerste. Deze keer dankt men wel uitdrukkelijk “*Juffr. Henriette Van Genechten als spil van dit menschlievend werk*”.

7 - 1928:zicht/detail op de opstelling van de zieken aan de grot; Bron: BM

Het was een periode waar mensen diep geloofden in wonderbaarlijke genezingen. En in navolging van de vele miraculeuze genezingen die er gebeurden in Lourdes kon een genezing ook niet uitblijven in Turnhout. Dus vinden we in “De Kempenaar” van 2 september 1928 ¹² volgend klein artikeltje:

Eene genezing. — Jos Vervecken, een brave 20-jarige jongen, alhier wonende, was sedert geruimen tijd bedlegerig, hij leed geweldig aan eene beenderziekte. Hij woonde in 't begin dezer maand de geestelijke oefeningen bij van het « Triduum » op het Begijnhof te Turnhout. Van dat oogenblik af is er eene onverwachte en merkelijke verbetering in de ziekte van den jongeling gekomen, zoodanig dat hij niet meer te bed blijft, en reeds uitgaat.

Dit vertroostend geval wordt in 't dorp alhier veel besproken.

¹² De Kempenaar dd.2 sept 1928

In “De Kempenaar” van 9 sept 1928¹³ vinden we een uitgebreid artikel. Ik geef hier een deel van het artikel weer:” verleden zaterdag wilden we een bezoek brengen aan de genezene doch hij was per fiets naar Arendonck gereden..... De moeder, die haren geliefden zoon wekenlang met een grenzeloze liefde verzorgde, vertelde ons alle bijzonderheden der ziekte en der genezing van haren zoon:” Over twee à drie jaar gevoelde hij de eerste pijnen aan zijn rechtervoet. In den beginne werd gezegd dat het ‘de groei’ was, en men sloeg er niet veel acht op. Later ontstak de voet en de pijn werden geweldiger. Een geneesheer werd geraadpleegd en deze verzorgde het zieke lichaamsdeel. De pijnen namen steeds toe. Eene heilkundige operatie scheen beterschap te brengen: voet en been waren minder gezwollen, en de pijn waren merkkelijk verminderd. Edoch, na eenigen tijd herbegonnen weer de pijnen, er was ook eene wonde aan het bovenbeen gekomen, dat zeer veel etterde. De pijnen namen steeds in hevigheid toe; zoodat de jongeling vreselijk leed. Vijf weken was hij reeds bedlegerig. Toen het Tridium voor zieken op het Begijnhof nakend was, deed hij zich inschrijven om de geestelijke oefening te volgen. Gezien zijn ergen toestand vergde zijne aanwezigheid bijzondere zorgen. Hij vroeg aan de H. Maagd de volle genezing niet, doch enkel van die vreeselijke pijnen te mogen verlost worden. Den eersten dag van het Tridium leed hij nog uitermate veel. Toch verloor hijde hoop niet. Den 2den dag meende hij iets beterschap te gevoelen: hij kon reeds recht in zijn bed zitten, toch voelde hij nog pijnen, etterden de wonden nog. Den 3den en laatsten dag der oefeningen, was hij heelemaal van de pijnen verlost. Hoe gelukkig voelde hij zich. En hoe loofde hij God, en de Goddelijke Moeder.

Na de laatste oefeningen werd hij huiswaarts gevoerd. En wilde hem toen van de ettering reinigen, zooals elken dag gebeurde, wanner de windels verwijderdwerden. Een uitroep van verbazing ontsnapte aan iederen aanwezige: Er was geen etter meer zichtbaar, en de wonden waren toe. ‘Ik ben genezen riep de zieke uit’.

In ’t begin werd veel omzichtigheid aan den dag gelegd. Hij ging de eerste dagen met krukken. Doch de genezing bleef aanhouden, het gezwollen been en de voet kregen hun normale dikte. De krukken werden door een stok vervangen. Wekenlang was de eetlust verdwenen, en nam de jongeling nog als eenig voedsel eerst wat kersen, en toen appelen. Van de dag zijner genezing kan hij zijn honger niet gestild krijgen. De stok werd in de hoek gezet en Jozef Vervecken is inderdaad heelemaal genezen. Donderdag, voor ons bezoek, was hij per fiets naar Arendonck, grens gereden. Daags tevoren was hij per velo een familie lid te Postel gaan bezoeken, en Dinsdag, insgelijks per rijwiel, had hij zich naar Gheel begeven. Dit alles bewees zijne volledige genezing. Verleden zondag bezocht hij te Turnhout, de zieken, die met hem de oefeningen van het Tridium hebben bijgewoond. Wij hadden ook het genoegen zijn bezoek te ontvangen. Onze verwondering was groot toen wij voor ons een blozende jongeling zagen lachend om onze verwondering. Hij bevestigde ons wat zijne goede, zorgzame moeder ons daags tevoren verteld had, en geraakte niet uitgepraat over het geluk, dat zijne genezing hem bracht.”

¹³ De Kempenaar dd. 9 september 1928

In de brochure "Het Turnhoutse Ziekentriduüm jubileert"¹⁴ die verscheen in 1957 ter gelegenheid van het 25ste jubileumjaar wordt er weer over Jozef gesproken. Daarin zegt men dat hij in de jaren na zijn genezing meermaals als brancardier zijn hulp aan het Triduüm verleend. Hij woonde dan in Herentals en was een kloeke voorbeeldige huisvader.

Ik heb geen andere krantenartikelen of documenten meer gevonden waar gewag gemaakt wordt van spectaculaire genezingen gelieerd aan het Triduüm of Grot van het Begijnhof.

Derde Ziekentriduüm 6,7 en 8 augustus 1929

In "De Kempenaar" van 28 juli 1929 lezen we de aankondiging van dit 3de triduüm. Men kondigt met fierheid aan dat de Eerw. Heer Willenborg, pastoor te Bloemendaal *"den insteller en den Apostel der ziekentridiums aanwezig zal zijn. Hij zal zelf de oefeningen leiden"*.

9 - 1929: aankomst H. Sacrament aan grot; Bron: BM

In "De Kempenaar" van 11 augustus 1929 staat er weer een uitgebreid verslag van het verloop van het triduüm. Men vermeldt dat er 240 zieken aan deel genomen hebben waaronder 2 kleine kinderen die ziek waren en die op het triduüm hun Eerste Communie gedaan hebben, Marietje Gevers en August Maas. In het verslag van het 25-tig jarig jubileum¹⁵ staat dat in dat jaar ook 2 andere kinderen Teresa Gerstmans

¹⁴ Het Turnhoutse Ziekentriduüm jubileert, 1957, uitgave H. Dessain? Stadsarchief Turnhout KDO 124/7

¹⁵ Het Turnhoutse Ziekentriduüm jubileert, 1957, uitgave H. Dessain? Stadsarchief Turnhout KDO 124/7

en Octavie Van Riemen hun Plechtige communie. In 1932 was er weer een eerstecomunicant: Henri Heyns. De deelnemers kregen op het einde van het triduüm een afscheidsprentje, zie hierbij een voorbeeld van 1929.

10 - Deelnemingsprentje van het triduüm in 1929; Bron: BM

Periode 1930-1940

We vinden in “De Kempenaar” van 3 juli 1932 de aankondiging voor het 6de ziekentriduüm, in editie van 23 juli 1933 voor het 7de ziekentriduüm.

1933 stond ook in het teken van H. Lidwina van Schiedam. Een St. Lidwinabeeld werd ter gelegenheid van dit triduüm aangekocht¹⁶. Het werd door Mgr. Jansen gewijd en processiegewijs rondgedragen onder het zingen van een nieuw lied “Liwina Zoet” waarvan de tekst door E.P. Norbertus Broekaert gedicht was op de zangwijze die Pastoor Hamers destijds geschreven had op het bekende “O Jezus zoet”. In de brochure van de 25-jarige viering staat dat op dit triduüm ook Pastoor Willenborg aanwezig was.

Liduina van Schiedam (andere voornamen/schrijfwijzen: Liduina, Lidwis, Ludwina, Lydia, Lydwine, Liedewij) ¹⁷

¹⁶ Het Turnhoutse Ziekentriduüm jubileert, 1957, uitgave H. Dessain? Stadsarchief Turnhout, nr. KDO 124/7

¹⁷ Sanctus, meer dan 500 heiligen herkennen. Jo Claes, Alfons Claes, Kathy Vincke, Davidsfonds Leuven, blz. 222

11 - Beeld van de H. Liduina; Bron: BM

Omdat ik vermoed dat deze Heilige niet meer behoort tot het courante patrimonium van de hedendaagse mensen hierbij wat uitleg. Aldaar geboren in 1380. Op vijftienjarige leeftijd brak zij tijdens het schaatsen een rib, wat het werd van een 38 jaar lange lijdensweg. In die periode kende ze tal van Mariaverschijningen en zou ze bijna uitsluitend van de Heilige Communie geleefd hebben.

Zij is de patrones van chronisch zieken en gehandicapten. Ze is Heilig verklaard in 1890. Haar feestdag is 14 juni. Daar waar veel Heiligen “gespecialiseerd” zijn voor een bepaalde ziekte, zoals bv. de H. Apollonia die aanroepen wordt voor tandpijn, is de H. Liduina voor “alle lange ziektes” de aangeroepen heilige. Het beeld werd dan ieder jaar verder gebruikt bij de vieringen van het triduüm. Als de triduüms niet meer ingericht werden (na 1979) verhuisde het beeld naar de kerk van het H. Hart. Het stond daar zeker nog in 2010. Ik vermoed dat het zich nog altijd in de kerk bevindt.

Op 10 juni 1934 staat er een aankondiging voor het 8de triduüm in “De Kempenaar”. Op 15 juli 1934 kondigt men in een artikel fier aan dat de K.V.R.O. (de Katholieke Vlaamse Radio Omroep) het sluiting 's lof zal weergeven op de radio. Men vraagt dat alle Turnhoutenaars die niet aanwezig kunnen zijn om 3h30 op deze zender afstemmen. Op 22 en 29 juli 1935 verschijnt in “De Kempenaar” een verslag van het 9de triduüm. Men zegt in het artikel dat er 250 aanwezige zieken waren. De dienst werd prachtig opgeluisterd door het koor van de vrouwelijke Derde Orde en het koor van de Pater Minderbroeders.

Men vermeld op het einde van het artikel: *“We kregen telegrammen van: - Zijne Heiligheid bedankt de geliefde zieken voor hun gebed en offers, zegent ze vaderlijk en smeekt goddelijke vertroosting voor hun offers. Rome Cardinaal Pacelli (de toenmalig Paus Pius XII) – Vaderlijke zegen aan de 255 zieken in 't Tridium vereenigd te Turnhout en innigen dank voor de offers en gebeden. Cardinaal Van Roey – 17000 zieken in Holland groeten in den geest van het zieken-Apostolaat alle zieken van het Tridium. Pastoor Willenborg.”*

Dus heel wat mensen buiten Turnhout waren op de hoogte van dit triduüm en steunden het ten volle. Dit triduüm stond weer in het teken van de H. Lidwina van Schiedam. Op foto's kan men het beeld zien dat in de processie van de kerk naar de grot gedragen wordt en het wordt dan uiteindelijk opgesteld tegenover de grot (aan de waterpomp die er nu nog staat).

12 - 1934: Beeld H Liduina opgesteld aan de grot; Bron: BM

In “De Kempenaar” van 30 juni 1935 vinden we een artikel over het verloop van het 9de triduüm. Ze geven aan dat de organisatie ondanks de crisis (dan begon de grote depressie voor WO II) het aangedurfd had om het triduüm in te richten. Ze

gaven het dat jaar vooral een Mariaal karakter. Er waren 184 zieken waarvan 45 liggende, verdeeld over 120 vrouwen en 64 mannen.

13 - 1935:Individuele zegening met H. Sacrament aan de grot; Bron: BM

Ook dat jaar kreeg weer een ziek kindje de eerste communie. En ook de K.V.R.O. zond weer het afsluitende plechtige lof aan de grot uit. Als illustratie voeg ik hier een klein bericht bij dat in “De Kempenaar” verscheen in 1935 met de dagorde.

14 - De Kempenaar dd. 21 juli 1935, het Dagprogramma;Bron DK

De dagorde was eigenlijk in de ganse periode dat de triduüms plaatsvonden bijna identiek.

Nb: In een verslag van 1957 bij het 25-jarige jubileum¹⁸ vind ik andere aanwezigheidscijfers, maar het hangt natuurlijk af wie men allemaal als “ziek” meetelt.

Weekblad “De Kempenaar” stopt met zijn uitgave in 1936. Dus vanaf dan kon ik geen artikel meer vinden in kranten. Uit andere documenten weten we dat er tot en met 1940 ieder jaar nog een triduüm plaats vond op het Begijnhof.

Periode 1946-1957

De oorlog had het heropstarten van het zieken triduüm zeer moeilijk gemaakt.¹⁹ Daar waar er voor de oorlog steeds circa meer dan 200 deelnemers waren was de heropstart na de oorlog moeilijk en bleef het maximumaantal deelnemers beperkt tot 100. Een van de oorzaken was van praktische aard. Bij de mobilisatie waren al de materialen die o.a. in het Begijnhof opgeslagen waren: bedden, lakens, matrassen, zetels, ligstoelen, en allerhande andere zaken die men gebruikt had voor het verzorgen en transporteren van de zieken, ten dienste gesteld van het plaatselijke rode Kruis. Na de oorlog waren die materialen over verspreid en niemand wist nog waar ze waren. Dus moesten ze weer op zoek om al die materialen ofwel te huren of opnieuw aan te kopen. Daarom hebben ze zich dan meer geconcentreerd op ernstige ziektegevallen.

Hoeveel ziekentriduüm 's er juist geweest zijn in die periode heb ik niet exact kunnen achterhalen via persartikels. Sporadisch kon ik artikels vinden in “Het Aankondigingsblad”, Gazet van Antwerpen en “Turnhout Expres”. In ieder geval was er in 1957 een feesteditie en is dan de brochure “Het Turnhoutse Ziekentriduüm jubileert” verschenen. Op het stadsarchief in Turnhout is er een brochure bewaard (nr. KDO 124/7). Het document is geschreven door J. Nuyts, hoofdalmoezenier van de ziekenbond. Er is geen uitgever vermeld. In 1957 woonden er nog 7 begijnen op het begijnhof.

Periode 1957- 1979, laatste ziekentriduüm op het Begijnhof van Turnhout

Het triduüm ging verder door op het begijnhof tot 1969. ²⁰ Door gebrek aan plaats moest het ziekentriduüm uitwijken naar een nieuwe locatie. Het Sint-Jansconvent was sinds 1953 ingericht als museum, het noviciaat werd ingenomen door Amival en de infirmerie veranderde in een conferentiezaal van het OCMW. Men trok naar de lokalen van de voormalige Apostoliekenschool van de paters Jezuiten op het Stokt. De materialen werden echter wel nog grotendeels bewaard in de infirmerie van het begijnhof. Men wilde in 1978 het 50-jarige jubileum van het

¹⁸ Het Turnhoutse Ziekentriduüm jubileert, 1957, uitgave H. Dessain? Stadsarchief Turnhout, nr. KDO 124/7

¹⁹ Het Turnhoutse Ziekentriduüm jubileert, 1957, uitgave H. Dessain? Stadsarchief Turnhout, nr. KDO 124/7

²⁰ Begijnhofkrant nr. 7, zomer 2004, Mia Croenen

ziekentriduüm terug op het Begijnhof vieren maar dan kon dit niet want men was bezig met het herleggen van de kasseien. Blijkbaar hebben ze het dan goed gedaan want deze hebben het uitgehouden tot een paar jaar geleden als men riolering en bestrating en voetpaden vernieuwd heeft.

In de Gazet van Antwerpen zijn daarover artikels verschenen²¹. We lezen dat er circa 130 zieken aanwezig waren en er waren circa 80 helpers. Op deze feestviering zette men de oorspronkelijk pionierster van het eerste uur in de bloemetjes, de 85-jarige Mej. Henriette Van Genechten. De maandag kwam bisschop Danneels het lof doen en de woensdag missiebisshop Keuppens. Met huldigde verschillende personen, o.a.: Rene Goossens die vanaf het begin het triduüm volgde, Mej. Verwaest die Henriette Van Genechten opgevolgd was als organisator, de pastoor van het Begijnhof E. H. Frickel en nog vele anderen. Er waren dan 30 chauffeurs beschikbaar om de zieken te vervoeren. Op dat ogenblik was er nog maar 1 begijn meer op ons Begijnhof: Grootjuffrouw de Boer.

Een dergelijk grote activiteit organiseren die quasi gratis kan bijgewoond worden is alleen mogelijk dankzij de inzet van vele vrijwilligers, zowel individuele personen als groepen. Hieronder volgt een overzicht van de bijzonderste:

Mej. Henriette Van Genechten²²; °18 juli 1894, + 16 januari 1985

15 - Henriette van Genechten op het triduüm; Bron: BM

²¹ Gazet van Antwerpen dd. zaterdag 30 juni/ zondag 1 juli 1979 de aankondiging van het triduüm en verslag over verloop van het triduüm in de editie van 6 juli 1979

²² Het Turnhoutse Ziekentriduüm jubileert, 1957, uitgave H. Dessain? Stadsarchief Turnhout, nr. KDO 124/7

Onder alle personen die hun schouder onder dit project ooit gestoken hebben is zij de belangrijkste. Haar naam komt dan ook in alle artikels en documenten meermaals naar voren. Zij was gediplomeerd verpleegster en voorzitter van de Sint Elisabethbond. Deze Sint Elisabethbond was een afdeling van de vrouwelijke Derde Orde (zie voor meer uitleg verder) die speciaal in het leven werd geroepen om in een geest van zuivere christelijke naastenliefde kosteloze ziekenverpleging te bezorgen hier aan de inwoners van Turnhout. Zij had dus heel veel contact met zieken en detecteerde alzo de behoefte bij een deel van de zieken om toch eens intens aan de kerkdiensten te kunnen deelnemen.

Zij was trouwens verwant met een vroegere Grootjuffrouw van het Turnhouts Begijnhof: Octavia Van Genechten (°23 november 1837, + 19 maart 1909). De grootvader van Henriette was de broer van de vader van Octavia. Zij liet de kapel van het Heilig Aanshijn bouwen op het Begijnhof en zij gaf in haar testament de opdracht tot het maken van een prachtige monstrans waarin haar juwelen verwerkt waren. Deze monstrans werd trouwens gebruikt voor de processie en de speciale zegeningen van de zieken tijdens het Lof aan de grot op de laatste dag van het triduüm. Deze monstrans is ook tentoongesteld in de tentoonstelling in het Begijnhof over het ziekentriduüm in 2010.

16 - Monstrans die Grootjuffrouw van Genechten liet maken,
foto op tentoonstelling 2010; Bron: BM

Zij wordt trouwens nog altijd megedragen ieder jaar, tijdens de H. Kruisprocessie. Octavia Van Genechten was de dochter van een zeer rijke industrieel van Turnhout (drukkerij en diverse papier gelieerde activiteiten).

Na WOII heeft Juffrouw Tresa Verwaest de taak van Henriette overgenomen. We moeten ze dus zeker ook hier vermelden.

De Minderbroeders²³ en de Derde Orde

De orde van de Minderbroeders (ook Franciscanen genoemd) is gesticht door Franciscus van Assisi (1181-1226). In het begin waren het dikwijls rondtrekken broeders die ook aandacht hadden voor een contemplatief leven. Soms trokken ze dus rond of leefden ze met 3 à 4 broeders op een afgelegen plaats. In het begin zijn de broeders meestal leken. Voor hen die vertrouwd zijn met het ontstaan van de begijnenbeweging is het duidelijk dat er gelijkenissen zijn met het ontstaan van de begijnenbeweging. Dit greep plaats in dezelfde periode. Maar geleidelijk nam het aantal priesters, die zich voegden bij de Minderbroeders, toe. De Paus verbood de lekenbroeders om het geloof te verkondigen en te prediken (weer een gelijkenis met de Begijnen, zeker in de Duitse gebieden). In 1211 wordt er een tak opgericht voor vrouwen door H. Clara, de orde der Clarissen of de orde van de arme vrouwen. Men noemde dit ook de 2de orde. In 1289, dus na de dood van Franciscus, geeft de franciscaner paus Nicolaas IV een officiële structuur aan de lekenbeweging die in de schoot van de Minderbroeders orde ontstaan was. Dit noemde men de derde orde. (Nb: Zoals je weet zijn er ook mannelijke begijnen geweest, de Begarden, maar die beweging heeft niet zolang bestaan en zoveel succes gekend als de vrouwelijke Begijnen. Eén van de redenen was dat veel begarden zich aansloten bij de derde ordeleden.)

In België was het aantal derdeordelingen in 1914 opgelopen tot 52.000 personen, meestal vrouwen. Er werden ook weer seculiere priesters lid van de derde orde. Zij zijn ingedeeld in een 560 groepen en dikwijls verbonden met een minderbroeder klooster (zoals ook in Turnhout) en gaan zich meer en meer toeleggen op caritatieve en moreel-religieuze activiteiten. De groep in Turnhout was een van de grootste in het land en in de schoot van die Derde Orde is in 1911 in Turnhout de Sint-Elisabethbond opgericht. Henriette was dus de voorzitter van die bond. Deze bond had tot doel de verzorging en materiële steun aan alleenstaanden en zieken die de verpleegkosten niet konden betalen. In de eerste jaren lag de nadruk op voedselvoorziening, hulp in het huishouden en verzorging. Later stelden ze zich kosteloos ter beschikking van de zieken, waakten ze bij ernstige zieke mensen en hielpen bij het opbaren van de doden. (Nb: dus ook hier zien we weer gelijkenissen met activiteiten van sommige begijnen. Ik heb geen geschreven gegevens of dit ook hier in Turnhout gebeurd is in bepaalde periodes, sommigen zeggen wel, anderen niet.)

²³ "De Mindere Broeders van Franciscus", auteur: Dirk Laureys, uitgever: Minderbroeders, provincie van Sint Jozef; uitgave 1992

Als je dus al deze factoren bijeen neemt is het niet verwonderlijk dat uiteindelijk het Ziekentriduüm een onderdak vond op het Begijnhof. Alhoewel begijnen dus NIET direct bij de organisatie betrokken waren steunden ze het moreel en vooral door praktische hulp waar ze konden.

Heel groot zal die hulp niet meer geweest zijn want hun aantal lag dan al laag (in 1927 waren er nog maar 22 begijnen) en hun ouderdom was reeds hoog. Op foto's kan men soms begijnen herkennen (zeker op een 10-tal foto's). Vooral in de eerste jaren hebben ze wellicht wat geholpen.

17 - 1928: eetzaal voor de zieken op het Begijnhof (in gebouw waar nu Meerloop gevestigd is, bemerk ook de 4 begijnen op de foto); Bron: BM

Op foto's uit bv. 1927 en 1928 (*foto 5 en foto 17*) zien we begijnen die wellicht helpen om de zieken een middagmaal te geven (ze hebben een voorschoot aan).

Waarschijnlijk aten een deel van de zieken in het St. Jozefconvent (nu Meerloop) en die foto's zouden genomen zijn in één van de lokalen van het St. Jozefconvent. Er staan een viertal begijnen op en zeker Juffrouw Temmerman is erop te herkennen op de foto nr. 17 (4 begijnen op de achtergrond, Juffr. Temmerman is de 2de links). Die was nog vrij jong (circa 31 jaar) en pas geprofest in 1918.

Ik probeerde ook nog de namen van de andere begijnen te achterhalen die op foto 17 staan maar dit blijkt nu heel moeilijk. Navraag bij Johan Van Gorp (voormalige gids op het begijnhof en reeds van jong af vertrouwd met het leven op het begijnhof) kon me geen sluitende informatie verschaffen. Dan ben ik op zoek gegaan

in de foto's die momenteel bewaard worden in het Stadsarchief van Turnhout naar foto's met duidelijke gezichten van begijnen die op begijnhof leefden in 1928²⁴. Ik kon toch nog een aantal min of meer duidelijke foto's (met duidelijke frontaal zicht op het gelaat) vinden van 12 van de 22 begijnen die er waren in 1928. Ik hield ook rekening met een geschatte leeftijd van de begijnen op de foto. Daarmee ondernam ik een poging om op de gezichten van de begijnen een naam te kleven.

Het zou misschien kunnen dat de meest linkse begijn op de foto 17 begijn Van Eupen is. Zij was dan 58 jaar. Zij is pas grootjuffrouw geworden in 1933. Daarnaast staat zeker begijn Temmerman volgens Johan Van Gorp. Zij was dan 32 jaar. Daarnaast zou het begijn Graumans kunnen zijn. Ze was dan 49 jaar. De meest rechtse begijn zou dan Looyens kunnen zijn. Zij was dan 31 jaar. Maar dit zijn vrij subjectieve veronderstellingen en geen harde feiten. Er bestaan computerprogramma's om dit iets wetenschappelijker uit te zoeken maar dan moeten we meer foto's hebben en die moeten ook scherper zijn. Misschien weet een van de lezers van dit artikel meer over de personen op deze foto. Laat het dan weten a.u.b.

Op ons Begijnhof is er ook altijd een bijzondere aandacht geweest voor sociale hulp. Dit is niet verwonderlijk daar het beheer/verhuren van de gebouwen onder de verantwoordelijkheid viel van de C.O.O (Commissie van Openbare Onderstand) in die periode, later OCMW geworden. Denk bv. aan de bejaarden die ooit in St. Anna convent opgevangen zijn²⁵ tot nieuwe rusthuis in Rubensstraat (1964) of St. Lucia rusthuis in de Herentalsstraat (1955) klaar was, aan de activiteiten van Amival in de gebouwen achteraan in het Begijnhof, aan de huidige werking van de Meerloop en de zovele andere sociaal geïnspireerde zaken die er op het Begijnhof gebeurd zijn.

De Scouts

In de brochure bij het 25-tig jarige jubileum worden ze ook uitvoerig vermeld. Ze waren altijd ook van de partij en zeker tot 1957 onder de leiding van Jan Van Dooren. Deze scouts waren al dagen tevoren (en ook dagen nadien) op stap om alle materiaal bijeen te brengen, van s' morgens tot s' avonds.

Zij vervoerden de zieken in het Begijnhof van de kerk naar de grot, naar de eetzaal en overal waar ze moesten zijn om aan de plechtigheden deel te nemen.

²⁴ Stadsarchief Turnhout, collectie foto's die nog moeten gescand worden: atomis collectie foto's Begijnhof Turnhout.

²⁵ De Kempenaar, 22 maart 1931

18 - 1932: een deel van de helpers; Bron: BM

Wie nam nog deel aan de organisatie van zo'n triduüm

Ik denk dat we geen idee hebben wie er allemaal bij de organisatie van zo'n triduüm betrokken was: de verpleegsters van de St. Elisabethbond uiteraard, de Gasthuiszusters, de Zusters van de Otterstraat (zie verder voor meer uitleg hierover), enkele dokters van Turnhout, de Paters Minderbroeders, diverse koren uit Turnhout, de personen die instonden voor het vervoer, mensen die instonden voor beheren van het materiaal, mensen die instonden voor de voeding van de zieken gedurende het triduüm, vanaf een zeker ogenblik werd het middagmaal bereid in de kazerne van Turnhout, de schare brancardiers, de vele verpleegsters, een hele schare geestelijken en de niet vernoemden. Dus de grootjuffrouw van het Begijnhof moest zeker een hele periode heel wat mensen toelaten om in het Begijnhof te werken.

19 - 1929:zicht op de brancardiers en andere helpers voor H. Kruiskerk; Bron: BM

Wie waren de zusters van de Otterstraat?²⁶

Wanneer je nu aan enkele willekeurige mensen uit Turnhout zou vragen wie de zusters van de Otterstraat of Duitse zusters waren, dan zou je wellicht geen antwoord meer krijgen. Daarom deze toelichting hierbij. De congregatie van de zusters Franciscanessen van de Heilige Familie werd gesticht door Maria Josephine Koch in 1857. Zij was reeds lang werkzaam en de verantwoordelijke in de ziekenzorg in een ziekenhuis in Eupen (dan deel van Duitsland). Alle leden van de kloostergemeenschap moesten beloven zich blijvend in te zetten voor “zieken, ongelukkigen en verlatenen”. Na de oorlog tussen Frankrijk en Duistland (1870/71) ontstond er een godsdienstvervolging in Duitsland en moesten de zusters vluchten, o.a. naar Namen, Antwerpen en Leuven. Vanuit Leuven kwamen er enkele zusters in 1880 naar Turnhout. Zij legden zich toe op de ziekenzorg aan huis: zieken, bejaarden, gehandicapten, stervenden. Iedereen die beroep op hen deed werd geholpen. De oorspronkelijke moedertaal van de eerste zusters van deze orde was Duits en dus werden ze nogal vlug de Duitse Nonnen genoemd. Hier spraken ze uiteraard Nederlands. Eerst woonden ze in de Paterstraat (nr. 11) maar in 1898 verhuisden ze naar de Otterstraat nr. 35 waar tot paar maand geleden verfhandel Broeckx gehuisvest was, nu juist naast de ingang naar Turnova in de Otterstraat. Daar hadden ze ook een kapel die er nu nog gedeeltelijk staat. De orde heeft 75 jaar bestaan in Turnhout en in 1955 verlieten ze onze stad bij gebrek aan nieuwe roepingen.

²⁶ Het Bezemklokje, nr. 37, juni 2018, jg.11/2, blz. 5t/m 8

Overzicht van de helpers in 1932

Zoals ik reeds voorheen opmerkte is er een collectie foto's uit Begijnhof overgebracht naar Stadsarchief van Turnhout die nog moet gescand worden ²⁷. Daar zit een interessante foto bij uit 1932 met een ganse schare helpers. Gelukkig heeft iemand (wie?) ooit uitgezocht wie die personen waren op de foto want dit is dikwijls het grote probleem. We hebben heel wat foto's maar we weten niet wie erop staat en/of waar/wanneer is de foto genomen. Als er mensen zijn die nog meer informatie en of correcties kunnen geven over die foto is dit altijd welkom. Ik voeg op het einde van dit artikel de foto toe, nr. 22 en 23 met een lijst met alle namen.

Tentoonstelling in Begijnhofmuseum in 2010 over het Ziekentriduüm

20 - foto genomen op de tentoonstelling in 2010; Bron: BM

Wellicht zijn velen al vergeten dat er van 5 juni tot 29 september 2010 in het Begijnhofmuseum een tentoonstelling geweest is over het Ziekentriduüm.²⁸

²⁷ Stadsarchief Turnhout atomis collectie foto's, nog niet gescand, nr. 557

²⁸ Begijnhofkrant nr. 28, Zomer 2010

In 1961 haalde een predikant, die die tijdens het plechtige lof predikte bij het afsluiten van het triduüm, de spreuk aan: “Werken is goed, Bidden is beter, doch Lijden is best”. Dit was dan ook de titel van deze tentoonstelling.

50 JAAR ZIEKENTRIDUUM OP HET BEGIJNHOF VAN TURNHOUT

WERKEN IS GOED BIDDEN IS BETER * DOCH LIJDEN IS BEST

TENTOONSTELLING VAN 5-06 TOT 26-09-2010
BEGIJNHOFMUSEUM - TRAM41 • BEGIJNHOF 56, B-2300 TURNHOUT
OPENINGSUREN: DINSDAG TOT ZATERDAG 14-17U / ZONDAG 11-17U
BEGIJNHOFMUSEUM@TURNHOUT.BE • TEL: +32 14 42 12 48 • WWW.TRAM41.BE

The poster features a black and white photograph of a historical hospital ward. Patients are lying in beds, some covered with white blankets. A nurse in a white uniform and cap stands in the center aisle. The background is a green-tinted image of the Begijnhof building.

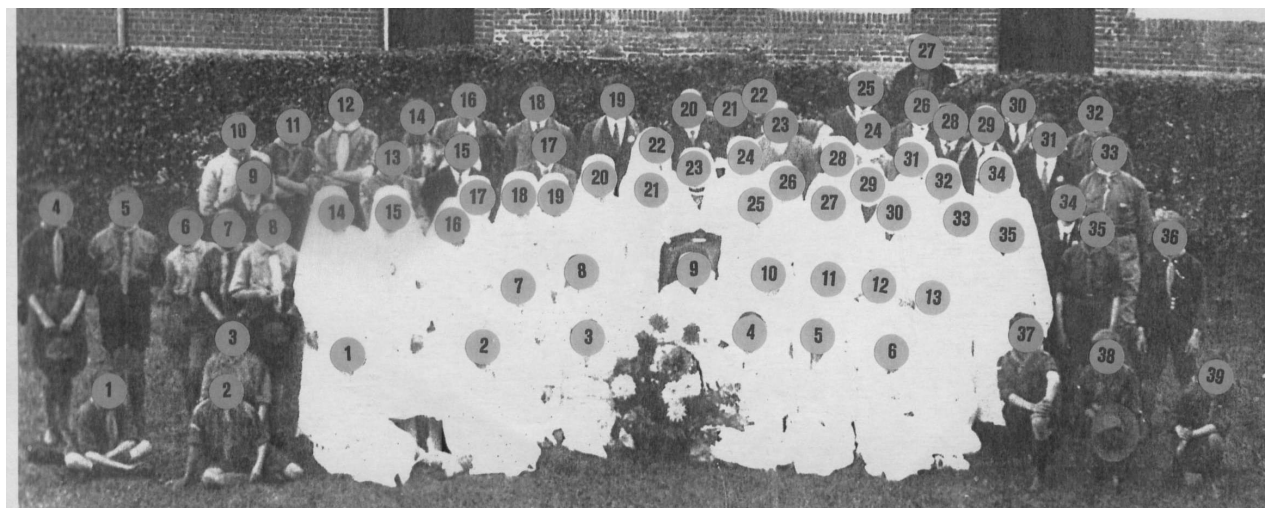
Turnhoutse Route Archief & Museum

Met steun van de Vlaamse overheid

stad TURNHOUT

21 - Affiche van de tentoonstelling in 2010; Bron: BM

Deze spreuk is oorspronkelijk een gezegde van Priester Eduard Poppe die leefde eind 19de, begin 20ste eeuw. Omdat hijzelf zeer jong door ziekte en lijden werd getroffen, droeg hij zijn lijden op aan Maria en zocht daarvoor steun in de bovenvermelde “spreuk”. Gelukkig is er ook nog heel wat documentatie in het Begijnhofmuseum bewaard over het organiseren van deze tentoonstelling en kon ik daarin grasduinen om ook meer gegevens en illustraties te vinden voor dit artikel.

Lijst met gekende namen van de helpers op triduüm van 1932

Op foto nr.22 staan een hele schare helpers. Op foto nr. 23 kreeg iedere persoon een nummer; de vrouwen die als verpleegsters hielpen zijn genummerd van 1 tot 35. De mannen, scouts, brancardiers of mannen die andere werkzaamheden deden zijn genummerd van 1 tot 39.

Dames:

1: Yvonne Dierckx de Casterlé; 2: Genviève Misonne; 3: Annie Kuypers (Mad. Josee Verwaest?); 4: Miny Van der Heyden (Adolphine?); 5 en 6: geen namen; 7: Anna Van Meerwijk; 8: Martha van Dreger; 9: Henriette Van Genechten; 10: geen naam; 11: Lizette Rutten (Mad. Avonds); 12: geen naam; 13: Maria Van Dooren; 14: Margueritte Dierckx; 15: Betty Verschueren; 16: Berthe Boone; 17: Suzanne Caron (Mad. Raskin); 18: Irena Raeymaekers; 19: Irene Morvay (Hongaarse); 20: Theresia Verwaest; 21: Ria Van Genechten; 22: Adeline Boone; 23: Joanna Maria Marinis (Mad. Merten); 24, 25, 26 en 27: geen namen; 28: Maria Nuyts; 29: Clara Peeraer; 30: geen naam; 31: Theresia Melis; 32: Madelein Clerinckx (Mad. Hendrickx); 33: Ghislaine Misonne (Mad. Boone); 34: Annie Michiels (Miko koffie); 35: Louise Aelbrechts

Heren:

1: Bert Dilles; 2, 3 en 4: geen namen; 5: Fernand Venmans; 6, 7, 8 en 9: geen namen; 10: Jan Van Dooren; 11: geen naam; 12: Jos Aerts; 13: geen naam; 14: Constant Crokaert; 15: geen naam; 16: Ludo Verdick?; 17: geen naam; 18: Lucien Prinsen; 19 en 20: geen naam; 21: Fran Van der Flaes; 22: geen naam; 23: Bert Van Hees; 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 en 32: geen namen; 33: Jos Slangen; 34: geen naam; 35: Malfait?; 36, 37, 38 en 39: geen namen

Ook hier de vraag: Is er iemand die meer personen herkent? Alle info is altijd welkom.

Jef Florizoone

Voornaamste Bronnen:

- Diverse artikels in De Kempenaar, te raadplegen via www.kempensekranten.be
- Tijdschrift "Ons Bloemendaal" 28ste jaargang, nummer 2, zomer 2004
- Het Turnhoutse Ziekentriduüm jubileert, 1957, uitgever: H. Dessain? Stadsarchief Turnhout nr. KDO 124/7
- Artikel in de Begijnhofkrant nr. 7, Zomer 2004, Mia Croenen
- Artikel in Begijnhofkrant nr. 28 Zomer 2010, tentoonstelling over het Ziekentriduüm- Documentatie die over deze tentoonstelling bewaard is in het Begijnhof.

Lijst van de foto's/ illustraties(en bijbehorende tekst)

- 1** Pastoor Willenborg; Bron: Google
- 2** artikel:De Kempenaar dd. 7 aug 1927; Bron DK
- 3** 1927: zicht op de zieken (richting altaar) in H. Kruiskerk; Bron: BM
- 4** 1927: zicht op de zieken (richting inkom) in H. Kruiskerk; Bron: BM
- 5** 1927: eetzaal voor de zieken op het Begijnhof (in gebouw waar nu Meerloop gevestigd is, bemerk ook de 4 begijnen op de foto); Bron: BM
- 6** 1928:zicht op de opstelling van de zieken aan de grot; Bron: BM
- 7** 1928:zicht/detail op de opstelling van de zieken aan de grot; Bron: BM
- 8** artikel:De Kempenaar dd. 2 sept 1928 genezing Jos Vervecken; Bron DK
- 9** 1929: aankomst H. Sacrament aan grot; Bron: BM
- 10** Deelnemingsprentje van het triduüm in 1929; Bron: BM
- 11** Beeld van de H. Liduina; Bron: BM
- 12** 1934: Beeld H Liduina opgesteld aan de grot; Bron: BM
- 13** 1935:Individuele zegening met H. Sacrament aan de grot; Bron: BM
- 14** artikel:De Kempenaar dd. 21 juli 1935, het Dagprogramma;Bron DK
- 15** Henriette van Genechten op het triduüm; Bron: BM
- 16** Monstrans die Grootjuffrouw van Genechten liet maken,foto op tentoonstelling 2010; Bron: BM
- 17** 1928: eetzaal voor de zieken op het Begijnhof (in gebouw waar nu Meerloop gevestigd is, bemerk ook de 4 begijnen op de foto); Bron: BM
- 18** 1932:een deel van de helpers; Bron: BM
- 19** 1929:zicht op de brancardiers en andere helpers voor H. Kruiskerk; Bron: BM
- 20** foto genomen op de tentoonstelling in 2010; Bron: BM
- 21** Affiche van de tentoonstelling in 2010; Bron: BM
- 22** Foto van de helpers in 1932; Bron: Begijnhofmuseum en Stadsarchief Turnhout, collectie foto's die nog moeten gescand worden,foto nr. 557
- 23** Foto van de helpers in 1932 met een nummer bij iedere persoon; Bron: Stadsarchief Turnhout, collectie foto's die nog moeten gescand worden,foto nr. 557 bis
- 24** Lijst met namen van de personen op de foto uit 1932, dus alle helpers van dit zieken triduüm; Bron: Stadsarchief Turnhout, collectie foto's die nog moeten gescand worden, foto nr. 557, bijbehorende lijsten met de namen van de personen op foto 557.

Illustraties (aangeven van de bron)

- Diverse artikels in “De Kempenaar”, aanduiding:DK
- Foto's bewaard in het Begijnhofmuseum documentatie Tentoonstelling in 2010, aanduiding: BM
- Stadsarchief Turnhout, collectie foto's die nog moeten gescand worden: atomis collectie foto's Begijnhof Turnhout.